

заробітну плату за таким документом заборонено.

Більшість помилок виникає на етапі формування первинних документів. У зв'язку зі значними обсягами аналітичної інформації, яку необхідно опрацювати за кожним працівником в розрізі підрозділів, категорій працівників, видів оплат тощо, перед бухгалтерією постає важливе завдання формування чіткої узгодженої системи збору, накопичення, обліку та узагальнення інформації щодо нарахування та виплати заробітної плати, віднесення її на відповідні рахунки витрат. Тобто, від організації обліку оплати праці залежить рівень витрат підприємства, якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

МІРОШНІЧЕНКО А.О. магістр

МАЛІНІНА Т.П., магістр

ЄРШОВА Н.Ю. к.е.н., доцент

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення стійкого зростання економіки суб'єкта господарювання, стабільності результатів його діяльності, досягнення цілей, що відповідають інтересам власників визначаються наявністю надійної системи його фінансової стійкості. Теоретичні і практичні аспекти аналізу та управління фінансовою стійкістю підприємством з різним ступенем повноти розглядалися в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких: А. Бернстайн, З. Боди, Р. Брейлі, В. Бочаров, Л. Гапенські, Ю. Бригхем, В. Ковалев, Р. Мертон. А. Шеремет, Р. Сайфулін, Е. Хелферт, Дж. Робертс та інші.

Дослідження свідчать, що фінансова стійкість обумовлена як стабільністю економічного середовища, у рамках якого здійснюється діяльність підприємства, так і результатами його функціонування. Фінансові можливості суб'єкта господарювання практично завжди обмежені. Завдання забезпечення фінансової стійкості полягає в тому, щоб ці обмеження не перевищували допустимих меж. Фінансова стійкість відображає таке співвідношення фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом

ефективного їх використання забезпечити безперебійний процес виробництва і реалізації продукції, послуг, а також витрати на їх розширення та оновлення [1, с. 37]. Фінансова стійкість — це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування.

Для стійкості підприємства дуже важлива не тільки загальна величина витрат, але і співвідношення між постійними і змінними витратами. Іншим важливим фактором фінансової стійкості підприємства є оптимальний склад і структура активів, а також правильний вибір стратегії управління ними. Стійкість підприємства та потенційна ефективність бізнесу багато в чому залежить від якості управління поточними активами, від того, скільки задіяно обігових коштів і які саме, яка величина запасів і активів у грошовій формі тощо. Наступним значним фактором фінансової стійкості є склад і структура фінансових ресурсів, правильний вибір стратегії і тактика управління ними.

Основною умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства є формування достатніх обсягів коштів, які дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з працівниками, кредиторами, постачальниками. Іншими словами, підприємство буде фінансово стійким, якщо величина його вхідних грошових потоків від операційної діяльності перевищуватиме вихідні. Виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що одним з важливих компонентів фінансової стійкості є наявність необхідної кількості фінансових ресурсів, які можна сформулювати лише за умови ефективної роботи підприємства та отримання прибутку, що неможливо без застосування управлінських рішень [2, с. 276-277].

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішою характеристикою його діяльності і відображає здатність підприємства відповідати за своїми боргами й зобов'язаннями і встановлює розміри джерел для подальшого розвитку [3, с. 96]. Розроблена система показників, які у вітчизняній і світовій практиці використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємства. Основними із них є: коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії); коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт

забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами; коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості); коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу; коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами; коефіцієнт відношення реальних активів і вартості майна; коефіцієнт поточних зобов'язань; коефіцієнт довгострокових зобов'язань та ін. [4, 5].

Для аналізу фінансової стійкості суб'єкта господарювання пропонуємо використовувати балансову модель:

$$F + Z + Ra = IC + KT + Kt + Rp, \quad (1)$$

де F – власний капітал; Z – запаси підприємства; Ra – розрахунки, грошові кошти, товари, короткострокові фінансові вкладення та інші оборотні активи; IC – джерела власних коштів підприємства; KT – довгострокові кредити та займи підприємства; Kt – короткострокові займи та кредити підприємства; Rp – кредиторська заборгованість та інші пасиви.

На початку господарської діяльності власний капітал підприємства, довгострокові кредити і позики, в першу чергу, використовуються на придбання основних засобів, на капітальні вкладення. Тому початкова балансова формула буде виглядати:

$$Z + Ra = (IC + KT) - F + Kt + Rp, \quad (2)$$

При визначенні фінансового стану підприємства застосовують також показник вартості чистих мобільних активів, розрахований як різниця між оборотними коштами і короткостроковою заборгованістю підприємства. Відповідно до перебудованої балансової моделі [2] чисті мобільні активи приблизно відповідають значенню власних і довгострокових позикових джерел формування запасів підприємства (ET):

$$Z + Ra - (Kt + Rp), \quad (3)$$

$$Z + Ra - (Kt + Rp) = (IC + KT) - F, \quad (4)$$

Власний капітал і довгострокові позики можуть використовуватися підприємством досить тривалий час, так як вони не вимагають термінового погашення. Тому їх називають постійним (перманентним) капіталом підприємства ($IC + KT$).

Таким чином, для забезпечення фінансової стійкості підприємства необхідно, щоб після покриття необоротних засобів постійним (перманентним) капіталом власних джерел і довгострокових позик повинно бути досить для покриття запасів. В цілому, співвідношення вартості матеріальних оборотних активів підприємства (запасів) і величини власних і позикових джерел їх формування та зумовлює стійкість фінансового стану підприємства. При цьому, забезпеченість запасів підприємства джерелами формування є сутністю фінансової стійкості, а величина платоспроможності відбиває її зовнішній прояв.

Список літератури: 1. *Гиляровская Л.Т.* Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческих организаций: учебное пособие / Л.Т. Гиляровская, А.В. Ендовицкая. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2006 – 159 с. 2. *Негашев Е.В.* Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций / Е. В. Негашев, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2009. — 134 с. 3. *Гинзбург А.И.* Экономический анализ: Учебник. – 3-е изд. перераб. и доп. / А.И. Гинзбург. – М: ПИТЕР, 2011. – 448 с. 4. *Базилінська О. Я.* Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчально-методичний посібник / О. Я. Базилінська – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с. 5. *Донченко Т.В.* Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т. В. Донченко// Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – Т. 1. -С. 23-27.

НОСОВА О.В., магістр

ОСАДЧА В.П., магістр

ЄРШОВА Н.Ю., к.е.н. доцент

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Питання визначення власного капіталу на сучасному етапі розвитку ринкової економіки відносяться до найбільш важливих економічних проблем, що пояснюється відсутністю чіткого та однозначного визначення поняття власний капітал. Власний капітал виступає основою стійкого росту та фінансової стабільності підприємства.

Дослідженням сутності капіталу займалися такі вчені, як Ю.Ф. Брігхем, О.Д. Василик, О.М. Загородна, О.П. Зуділін, В.М. Івахненко, К.В. Ізмайлова, М.Я. Коробов, Л.А. Лахтіонова, В.О. Мец, Є.В. Мних, В.М. Опарін, П.Я. Попович, І.Д. Фаріон, С.І. Шкарабан, А.Д. Шеремет та ін. Незважаючи на їх значний науковий внесок у цю сферу, категорія «капітал» залишається однією з найбільш дискусійних та вимагає подальших досліджень.

Перше ґрунтовне дослідження категорії «капітал» належить